
WIJ ZIJN SOEPEL IN DIE DINGEN

Mercator
VERZEKERINGEN

ALGEMENE VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ N.V.
DESGUINLEI 100, 2018 ANTWERPEN – TEL. (03) 237.16 80

DE EENPERSOONS- ONDERNEMING MET BEPERKTE AANSPRAKELIJKHEID Standpunt van de bankier

Jean CAEYMAEX

De EST-redactie neemt zich voor om aandacht te geven aan de eenpersoonsonderneming met beperkte aansprakelijkheid. Nu het wetgevend werk ver gevorderd is, wordt een bijdrage met het standpunt van de bankier alvast gepubliceerd. Een commentaar waarin de aandacht naar de juridische problemen gaat, volgt zodra de wet is uitgevaardigd.

Jean Caeymaex studeerde aan de Katholieke Universiteit te Leuven, waar hij in 1951 het doctoraat in de rechten behaalde. Hij is sinds 1953 werkzaam in de banksector en sedert 1969 secretaris van de Belgische Vereniging der Banken – regio Antwerpen.

Samenvatting

Het door de regering ingediende wetsontwerp betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, dat nadien door haar geamendeerd werd zal, eens wet geworden, toelaten dat één fysieke persoon een van zijn privé-patrimonium afgezonderd vermogen kan scheppen teneinde het voor te behouden voor de werking van zijn onderneming. Daartoe wordt de eenhoofdige bestoten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid (1) in het leven geroepen.

(1) Hierna aangeduid als B.V.B.A.

Na een korte inleiding en historiek wordt het standpunt van de bankier omtrent het principe van deze «innovatie» weergegeven, alsook zijn mening over de belangrijkste artikelen van het wetsontwerp.

Verder wordt de weerslag ervan op de bankverrichtingen, hoofdzakelijk in verband met kredieten, nagegaan en tevens wordt onderzocht of de bankier uit dien hoofde eventuele aanpassingen aan zijn gedragslijn wenselijk acht.

Na een zeer beknopte vergelijking tussen eenhoofdige en meerhoofdige B.V.B.A., wordt er geconcludeerd dat in de beoordeling door de bankier de hoedanigheden van zijn cliënt steeds dienen te primeren, en dat een beperkte splitsing van het patrimonium zeker geen factor is waaraan hij een overwegend belang zal hechten.

Inleiding

Het principe van de eenpersoonsvennootschap was in de Regeringsverklaring van 29 november 1985 aangeduid en er werd op aangedrongen om deze doelstelling binnen afzienbare tijd te realiseren.

Het door de Regering geamendeerd ontwerp van wet betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid werd op 24 juli 1986 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers gestemd en door haar aan de Senaat overgezonden.

Na een korte historiek wordt het standpunt van de bankier bij deze toch wel belangrijke innovatie toegelicht.

Wanneer dit ontwerp eens wet wordt, is het dus mogelijk dat een fysieke persoon het vermogen dat verbonden wordt aan de uitoefening van een beroepsbedrijvigheid, afsplitst van het persoonlijk vermogen. Aan deze realiteit moet de bankier aandacht geven, voornamelijk op het gebied van het verlenen van faciliteiten (leningen, kredietopeningen enz.); tevens dient hij na te gaan of en in welke mate hij zijn gedragslijn moet aanpassen.

I. HISTORIEK

A. Nationaal

Reeds in de jaren zestig was men op het idee gekomen om een splitsing te bekomen van zaken- en familiekapitaal. Verschillende wetsvoorstellen in die zin werden sinds 1978 ingediend in het Parlement. Bij wet van 29 november 1979 werd het vereiste van drie vennoten afgeschaft in een P.V.B.A. waarin de twee overige vennoten man en vrouw waren. Volgens hetgeen het huidig wetsontwerp voorziet, kan thans het aantal vennoten wederom afzakken. Inderdaad, dit ontwerp bepaalt dat de B.V.B.A. ook kan worden opgericht door één persoon. Wel moet bij oprichting door één enkele persoon deze laatste een natuurlijk persoon zijn.

B. Internationaal

In de ons omringende landen zoals in de Duitse Bondsrepubliek (sinds 1980) en in Frankrijk (sinds 1985) kan de eenpersoonsvennootschap bestaan; verder zal het binnen afzienbare tijd mogelijk zijn in Nederland vennootschappen op te richten met slechts één enkele vennoot.

C. Aanpassing van de wetgeving aan de actualiteit

Zoals aangeduid staat in de Memorie van Toelichting bij het ontwerp dat de Regering aan het Parlement heeft voorgelegd, wordt het aantal vennoten, vereist voor de personenvennootschap (thans besloten vennootschap) met beperkte aansprakelijkheid, vaak verkregen zonder dat enige «affectio societatis» aanwezig is (de wil om in vennootschap samen te werken). Talrijke P.V.B.A.'s (thans B.V.B.A.'s) zijn dan ook niet meer dan een dekmantel waarachter individuele ondernemingen schuilgaan. Om deze ongezonde toestand weg te werken, biedt het wetsontwerp op de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid aan de zelfstandigen en de bedrijfsleiders van de kleine en middelgrote ondernemingen een aangepast juridisch kader, wanneer zij alleen de eigenaar zijn van hun onderneming⁽²⁾. Eens te meer constateert men dat het recht zich aanpast aan de dagelijkse realiteit.

(2) Parl. doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers – zitting 1984-1985 – 1049 – nr. 1.

II. STANDPUNT VAN DE BANKIER

Eerst wordt aangeduid hoe de bankier staat tegenover het principe van de eenpersoonsvennootschap als zodanig; daarna volgen enige opmerkingen over het concept zelf van het wetsontwerp en enkele bedenkingen van juridische aard. Verder worden bepaalde artikelen van het wetsontwerp nagegaan, om dan te komen tot de weerslag van de door het wetsontwerp beoogde innovatie op de relatie tussen banken en eenhoofdige B.V.B.A.

A. Principe van de eenpersoonsvennootschap

Zowel economisch als familiaal kunnen er bij een scheiding tussen privé- en handelsvermogen voordelen zijn.

De oprichting van een eenpersoonsvennootschap zou de investeringszin moeten bevorderen – wat de banken zeker zullen toejuichen – en zou de ondernemer er moeten toe aanzetten bepaalde professionele risico's te lopen, wat waarschijnlijk niet zou geschieden indien hij zijn volledige patrimonium zou inzetten. Zo kunnen de soms dramatische gevolgen van een niet gewild faillissement op het persoonlijk vermogen vermeden worden. Overigens zal met dit ontwerp in een zeer belangrijke mate, om niet te zeggen helemaal, de oprichting van een fictieve vennootschap in de een of andere vorm, zoals een P.V.B.A. destijds, worden tegengegaan. Dergelijke procédés brengen immers vele problemen met zich mee, zowel voor de vennoten als voor de derden die met zulke fictieve vennootschap handelen. Vanuit dit gezichtspunt komt dit wetsontwerp aan personen die van klare en zuivere toestanden houden, allerminst ongelegen voor.

Nu men de gedachte van een specifieke juridische constructie voor de eenmansonderneming heeft verlaten, maar een bestaande vennootschapsvorm daartoe wilde openstellen, lijkt het rationeel dat de B.V.B.A. die vorm en wel de enige vennootschapsvorm is die door één persoon kan worden opgericht.

B. 1. Het concept van het wetsontwerp

Oorspronkelijk werd door de Regering in 1984 een wetsontwerp ingediend betreffende de eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid. Het behelsde de uitwerking van een nieuwe rechtspersoon en bevatte 153 artikelen, waarvan ongeveer 60 artikelen fiscale regelingen stelden.

Daarna heeft men ingezien dat de doelstelling van het ontwerp op een veel eenvoudiger manier kon worden gerealiseerd.

Om één persoon toe te laten een van zijn privé-patrimonium afgezonderd patrimonium te scheppen, heeft men gekozen voor de inlassing van het principe van de eenhoofdige vennootschap in de bestaande vennootschapsvorm. Dit past derhalve volledig in het kader van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

Zodoende is men dan gekomen tot de huidige tekst van het wetsontwerp (rekening gehouden met het Regeringsamendement) betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid.

De veertien artikelen van dit wetsontwerp volstaan om het opschrift van een titel en een artikel van het Burgerlijk Wetboek te vervangen en enkele bepalingen van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen te wijzigen, teneinde het vooropgezette doel te bereiken.

Het zou ons te ver leiden hier de talrijke bezwaren tegen het invoeren van een nieuwe rechtsfiguur te vermelden, naast de vele voordelen (waaronder de eerbiediging van de Europese Richtlijnen) die door het «vereenvoudigd» wetsontwerp geboden worden.

De heer Verhaegen vermeldt in zijn verslag ⁽³⁾ namens de Kamercommissie, belast met de problemen inzake handels- en economisch recht, dat het hier toch wel de plaats is om Montesquieu te citeren: «quand il n'est pas nécessaire de faire des lois, il est nécessaire de ne pas faire des lois». Een toepassing hiervan wordt treffend geïllustreerd, vermits het uiteindelijk door de Regering gemandeerde wetsontwerp niet meer dan veertien artikelen bevat, hetgeen de banken wel positief achten.

(3) Parl. doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers – zitting 1985-1986 – 539 - nr. 4.

2. Enkele bedenkingen van juridische aard

De realisatie van de splitsing van het zaken- en het familiekapitaal werd gehinderd door twee punten van fundamenteel belang.

a) het contractueel karakter van de vennootschap

Er werd steeds de nadruk gelegd op het contractueel karakter van de vennootschap.

Artikel 1832 van het Burgerlijk Wetboek luidt als volgt: «Vennootschap is een contract waarbij twee of meer personen overeenkomen iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om de winst die daaruit kan ontstaan, onder elkaar te verdelen.»

De vennootschapswetgeving zelf voorziet in haar diverse vormen steeds minstens twee personen.

Het Hof van Cassatie heeft in zijn arrest van 13 januari 1978 uitdrukkelijk gesteld dat de pluraliteitsvereiste voor de oprichting van een vennootschap tot de Belgische interne openbare orde behoort. Wanneer daarvan wordt afgeweken, is het noodzakelijk dit in een algemene bepaling, zoals dit artikel 1832, op te nemen.

Artikel 1832 wordt nu aldus in het ontwerp weergegeven: «Een vennootschap kan worden opgericht door twee of meer personen die overeenkomen iets in gemeenschap te brengen met het oogmerk de winst die daaruit kan ontstaan onder elkaar te verdelen of, in de gevallen bepaald bij de wet, door de wilsuiting van een enkele persoon die goederen verbindt aan het uitoefenen van een bepaalde bedrijvigheid». Verder is door deze voorgestelde wijziging een eenhoofdige opgerichte B.V.B.A. zowel mogelijk als het doel van de vennootschap handelsrechtelijk is, als wanneer dat doel burgerrechtelijk is. Het woord «bedrijvigheid» is immers algemeen.

Dit is het enige artikel van het Burgerlijk Wetboek dat volgens het geamendeerd wetsontwerp in aanmerking komt voor wijziging (4); al het overige heeft uitsluitend betrekking op de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen.

De oprichting van een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid door één enkel persoon zou dus worden toegelaten; de oprichtingshandeling is dan geen overeenkomst maar wel een rechtshandeling door eenzijdige wilsuiting.

(4) Deze wijziging is volgens B. Van Bruystegem niet noodzakelijk. Zie Van Bruystegem (1986), blz. 171-178.

b) artikelen 7 en 8 van de hypotheekwet (wet van 16 december 1851)

Het andere punt is de opvatting dat niemand twee afzonderlijke vermogens kan hebben in hoofde van dezelfde persoon.

Artikel 7: «Ieder die persoonlijk verbonden is, is gehouden zijn verbintenissen na te komen, onder verband van al zijn goederen, hetzij roerende, hetzij onroerende, zo tegenwoordige als toekomstige».

Artikel 8: «De goederen van de schuldenaar strekken tot gemeenschappelijke waarborg voor zijn schuldeisers, en de prijs ervan wordt onder hen naar evenredigheid van hun vordering verdeeld, tenzij er tussen de schuldeisers wettige redenen van voorrang bestaan».

Aan deze hypotheekwet worden door het wetsontwerp geen wijzigingen aangebracht. Eén lid van de Senaat stelde hierover een vraag aan de Staatssecretaris voor Justitie, toegevoegd aan de Minister van Justitie. Deze Staatssecretaris antwoordde o.a. (5) «... Er zijn geen wijzigingen aangebracht aan de hypotheekwet omdat er op dat vlak voor de eenhoofdige vennootschap ook geen bijzondere regeling werd weerhouden.

De eenmansonderneming (de eenhoofdige B.V.B.A.) zal, net zoals alle andere handelsvennootschappen, een volkomen rechtspersoon zijn, volledig onderscheiden van de persoon van de vennoot.

Deze rechtspersoon staat met zijn ganse vermogen in voor alle door hem aangegane verbintenissen, net zoals de vennoot zelf met zijn ganse vermogen instaat voor zijn persoonlijke verbintenissen...».

Deze artikelen 7 en 8 van de hypotheekwet zijn voor de banken zeer belangrijk, om niet te zeggen dat zij o.a. als pijlers kunnen beschouwd worden bij de door hen ontplooiden activiteiten van kredietverlening. Dat deze artikelen ongewijzigd blijven, kan bij hen enkel maar positief overkomen. Toch komt men enigszins tot de vaststelling dat, alhoewel deze artikelen niet naar de letter gewijzigd worden, er toch naar de geest – zij het dan in geringe mate – van afgeweken wordt.

(5) Vragen en Antwoorden – Senaat – Zitting 1986-1987 – 9 december 1986.

C. Wat te denken over de inhoud van bepaalde artikelen van het wetsontwerp? De eenhoofdig opgerichte B.V.B.A.

De kern van het wetsontwerp is wel het artikel 5, dat o.a. bepaalt dat de B.V.B.A. een vennootschap is opgericht door één of meer personen die slechts hun inbreng verbinden en dat, bij oprichting door een enkele persoon, deze slechts een *natuurlijk persoon* kan zijn (eenhoofdige oprichting).

De omzetting van een N.V. in een B.V.B.A., wanneer alle aandelen verenigd zijn in de handen van een natuurlijk persoon

Tegenover de eenhoofdige oprichting kan ook de eenhoofdig geworden vennootschap voorkomen. Een eenhoofdig geworden B.V.B.A. leeft met een natuurlijk persoon als enige vennoot voort als volwaardige vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Voorts is er een regeling voor de omzetting van een eenhoofdig geworden N.V. in een B.V.B.A. Zoals men weet leidt het eenhoofdig worden van een N.V. niet meer tot ontbinding van de vennootschap. Luidens artikel 104bis van de Vennootschapswet wordt de enig overgebleven aandeelhouder hoofdelijk borg voor de verbintenissen van de vennootschap, ontstaan sinds de eenhoofdigheid; dit gevolg treedt echter pas in na een jaar, te rekenen vanaf de eenhoofdigheid, en duurt tot een nieuwe tweede aandeelhouder is gevonden of tot de ontbinding van de vennootschap is bekendgemaakt. De enige aandeelhouder heeft dus een jaar de tijd om zonder sanctie een oplossing te zoeken (in de regel een tweede vennoot). Het wetsontwerp op de eenpersoonsvennootschap voorziet nu de mogelijkheid om de eenhoofdig geworden N.V. binnen het jaar om te zetten in een B.V.B.A., die als geldige eenpersoonsvennootschap zal voortbestaan; die mogelijkheid is vanzelfsprekend beperkt tot de situatie waarin de enig overgebleven vennoot een natuurlijk persoon is.

Bankiers zullen een regeling die het normale voortbestaan van ondernemingen bevordert stellig niet als negatief beschouwen.

Een natuurlijk persoon kan de enige vennoot zijn van slechts één B.V.B.A. (artikel 6)

Eén natuurlijk persoon kan slechts één B.V.B.A. oprichten of alle aandelen van één B.V.B.A. in zijn hand verenigen.

De beweegreden hiervoor is dat het vermogen anders al te zeer versnipperd zou worden ten nadele van de belangen van derden.

Een uitzondering wordt toegestaan wanneer de natuurlijke persoon, die alleen reeds een B.V.B.A. had opgericht of alle aandelen van een

B.V.B.A. had bekomen, alle aandelen van een andere vennootschap verkrijgt wegens overlijden. Het zou niet billijk zijn dat in dit geval de natuurlijke persoon, enige oprichter van een B.V.B.A., om zo te zeggen gedwongen zou worden om de nalatenschap of een legaat niet te aanvaarden.

* * *

Of het beletten van het al te zeer versnipperen van het patrimonium inderdaad een werkelijkheid zal worden – hetgeen de vurige wens van de banken is – zal de toekomst uitwijzen.

Het is in elk geval mogelijk dat bij echtgenoten, zowel de man als de vrouw, ieder eigenaar kan worden van een eenhoofdige B.V.B.A. Zelfs kan een fysieke persoon zowel als dusdanig handeldrijven en daarnaast terzelfder tijd vennoot zijn van een eenhoofdige B.V.B.A.

Het is te betreuren dat in het wetsontwerp geen enkel criterium werd ingebouwd om eventueel een overdreven versnippering, relatief beschouwd, tegen te gaan, ter uitzondering van hetgeen in zijn artikel 6 bepaald wordt.

Zelfs afgezien van het feit dat één fysieke persoon alleen eigenaar kan worden van één eenhoofdige B.V.B.A., komt het niet bevredigend over dat geen enkele precisering omtrent de hoegrootheid van het af te scheiden deel van het privé-vermogen uitgewerkt werd. Alles blijft bij hetgeen thans voorzien is, te weten o.a. een minimumkapitaal van 750.000 frank, het storten van ten minste 250.000 frank van het kapitaal en het financieel plan, waarin het bedrag van het maatschappelijk kapitaal van de op te richten vennootschap verantwoord wordt. Of dit voldoende is om een al te grote versnippering te voorkomen, valt enigszins te betwijfelen; een ervaring van enkele jaren zal noodzakelijk zijn om hierover geïnformeerd te worden.

* * *

De lege ferenda kan nog volgende opmerking gemaakt worden. In artikel 6 wordt o.a. vermeld: «... Deze natuurlijke persoon wordt geacht hoofdelijk borg te staan voor de verbintenissen van iedere andere besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid die hij nadien alleen zou oprichten...» Vermits o.a. een B.V.B.A., op straffe van nietigheid, opgericht wordt bij authentieke akte, zou men bijvoorbeeld aan de notaris de verplichting kunnen opleggen bij het verlijden van de akte van oprichting lezing te geven van deze bepaling, wanneer zij wet geworden is. De natuurlijke persoon zou dan wel tot de vaststelling kunnen komen dat hetgeen hij in feite beoogd had niet wettelijk kan bekomen worden.

Strijdigheid van belangen (artikel 10)

Een bepaling over strijdigheid van belangen is minstens aangewezen bij de eenhoofdige B.V.B.A., daar dit aspect in dergelijke vennootschap, meer dan bij andere vennootschapsvormen, te voorschijn zal komen.

Tegenstrijdig belang is er vanaf het ogenblik van een belangenconflict tussen zaakvoerder en vennootschap (Van Bruystegem, 1986).

Het wetsontwerp voorziet de verplichting dat de enige vennoot-zaakvoerder, die contracten wil afsluiten waarbij een strijdig belang met dat van de vennootschap aanwezig is, speciaal melding moet maken van die verrichtingen in een stuk dat tegelijk met de jaarrekening wordt neergelegd.

Dat derden van die verrichtingen op de voorgeschreven wijze op de hoogte worden gebracht, zou hen een voldoende waarborg moeten verschaffen om deze handelingen correct te laten verlopen, gelet op de aansprakelijkheidssanctie.

De aansprakelijkheidssanctie bestaat erin dat de enige vennoot-zaakvoerder, zowel ten aanzien van de vennootschap als van derden, gehouden is tot vergoeding van de schade die voortvloeit uit een voordeel dat hij zich ten koste van de vennootschap onrechtmatig zou hebben bezorgd.

Dit artikel 10 laat toe de ongerechtvaardigde handelingen van de zaakvoerder, enige vennoot, adequaat te sanctioneren, zowel wanneer het om een quasi-delictuele als wanneer het om een contractuele fout gaat. Of een handeling ongerechtvaardigd is, dient in concreto door de rechter beoordeeld te worden ⁽⁶⁾.

De ervaring zal dienen uit te wijzen of het functioneren van het ontworpen systeem doelmatig zal zijn. Wat de toekomst ook brengen zal, het is zeker dat de banken met interesse kennis zullen nemen van dit stuk dat met de jaarrekening moet neergelegd worden.

Uitoefenen van de bevoegdheden toegekend aan de algemene vergadering (artikel 11)

Bij een eenhoofdige vennootschap oefent de enige vennoot de bevoegdheden uit die aan de algemene vergadering zijn toegekend.

De beslissingen van de enige vennoot, die handelt in de plaats van de algemene vergadering, worden vermeld in een register dat op de zetel van de vennootschap wordt bijgehouden.

(6) Parl. doc. Kamer van Volksvertegenwoordigers – zitting 1985-1986 – 539 – nr. 4. Verslag van rapporteur G. Verhaegen.

Hij wordt ertoe aangezet een duidelijk onderscheid te maken tussen de handelingen die in de plaats van de algemene vergadering worden gesteld en die welke verricht worden binnen het raam van zijn persoonlijk vermogen.

Op een aan de Staatssecretaris voor Justitie gestelde vraag antwoordde deze dat het register niet ter inzage is voor elke belanghebbende, maar dat, bij geschil, de vennootschap verplicht kan worden het over te leggen.

De banken gaan er van uit dat, wanneer zij faciliteiten verlenen aan een eenhoofdige B.V.B.A., de vertrouwensrelatie enkel maar kan versterkt worden door dezen onder hen die er de wens toe uitdrukken, toe te laten van het register inzage te nemen.

Overlijden van de enige vennoot (artikel 13)

Rechten van de vruchtgebruiker (artikel 14)

1) Het overlijden van de enige vennoot heeft niet tot gevolg dat de vennootschap wordt ontbonden.

Tot op de dag van de verdeling van de aandelen of tot het afleveren van de legaten met betrekking tot deze aandelen, worden principieel de aan deze aandelen verbonden rechten uitgeoefend door de regelmatig in bezit getreden erfgenamen of legatarissen, naar evenredigheid met hun rechten in de nalatenschap.

Dat het overlijden van de enige vennoot niet de ontbinding van de vennootschap meebrengt, is positief te beoordelen, daar hetgeen de continuïteit van de rechtspersoon in het gedrang brengt, de normale werking van de eenhoofdige B.V.B.A. – in soms moeilijke omstandigheden, als bij overlijden – belemmert.

De bepaling van het wetsontwerp dat, indien echter de aandelen door niemand worden aanvaard, de vennootschap van rechtswege ontbonden is en de voorzitter van de rechtbank van koophandel op verzoek van iedere belanghebbende een vereffenaar aanwijst, ligt echter wel voor de hand, daar een normale werking van de vennootschap dan niet meer denkbaar is.

Uit deze schets van de bepalingen met betrekking tot het overlijden mag blijken dat het van het allergrootste belang is tijdig een regeling voor de opvolging te hebben getroffen.

2) De persoon die het vruchtgebruik erft van de aandelen van een enige vennoot (vaak is de langstlevende echtgenoot als vruchtgebruiker erfgenaam), oefent alle rechten uit die verbonden zijn aan die aandelen. De

blote eigenaar behoudt natuurlijk het beschikkingsrecht over de aandelen en de vruchtgebruiker mag noch door zijn daad, noch op enige andere wijze aan de rechten van de blote eigenaar afbreuk doen.

Zonder deze bepaling zouden blote eigenaar en vruchtgebruiker iemand moeten aanduiden om ten aanzien van de vennootschap de rechten verbonden aan de aandelen uit te oefenen.

Deze ontworpen regeling zou nu soepeler dan voorheen dienen over te komen.

D. De weerslag van de door het wetsontwerp beoogde innovatie op de relatie tussen banken en eenhoofdige B.V.B.A.

Bedoeld wordt hier de weerslag op de bankverrichtingen. Voor deze verrichtingen komen in aanmerking zowel die waarbij de eenhoofdige B.V.B.A. tegood bij de bank aanhoudt als die waarbij deze vennootschap er over faciliteiten beschikt.

1. De vennootschap houdt tegood aan bij de bank

Op dit gebied zijn er geen speciale bedenkingen te maken. Of de B.V.B.A. nu eenhoofdig dan wel meerhoofdig is, is niet van aard om met bijzondere problemen gepaard te gaan. Op het gebied van rente dient hier ook niets geïnnoveerd te worden.

2. De vennootschap beschikt over faciliteiten bij de bank

Hier is de toestand wel enigszins anders. Bijzondere aandacht dient te worden besteed aan de kern zelf van de innovatie, te weten de scheiding tussen privé- en handelsvermogen.

Normaliter zal de standing van de eenhoofdige B.V.B.A., qua betrouwbaarheid, kennis, morele hoedanigheden en technische capaciteiten, waard zijn wat de enige vennoot (-eigenaar), die de eenhoofdige B.V.B.A. belichaamt, op diezelfde gebieden tentoonspreidt.

a) Vooreerst: aanvragen die ingediend worden vanaf de inwerkingtreding van de wet die de eenhoofdige B.V.B.A. toelaat

Geen specifieke bepaling wordt voorzien omtrent de datum van inwerkingtreding, hetgeen wel het geval was in het oorspronkelijke, niet door de Regering geamendeerde wetsontwerp.

De aanvragen tot kredietverlening voor de eenhoofdige B.V.B.A. zullen onderzocht worden, zoals de banken het trouwens gewoon zijn te doen

voor alle andere vormen van handelsvennootschappen. Vermits de spil van de eenhoofdige B.V.B.A. niemand anders kan zijn dan de enige vennoot, zal daarbij hoofdzakelijk de standing van deze laatste nagegaan worden op al die gebieden waarvan de invloed zich zou kunnen doen gelden bij de kredietbeoordeling, en dit zowel vanaf het onderzoek van de aanvraag tot, zo mogelijk, de normale aanzuivering van de verbintenissen die uit hoofde van de kredietovereenkomst zouden ontstaan.

Dit wil dus zeggen dat zowel het onderzoek over de enige vennoot als dat over de eenhoofdige B.V.B.A. zeer volledig moeten zijn.

Wat dient er dan nog buiten het normaal onderzoek te geschieden?

Daaruit dient te voorschijn te komen dat aan het oprichten van de eenhoofdige B.V.B.A. eerlijke bedoelingen ten grondslag liggen – *conditio sine qua non* voor elke goede samenwerking.

Om zich van die eerlijke bedoelingen te vergewissen, zal er o.a. nagegaan worden of er geen versnippering van het vermogen zou zijn, die ten nadele van derden zou uitvallen; verder, dat het financieel plan, waarin de oprichter het bedrag van het maatschappelijk kapitaal van de op te richten vennootschap verantwoordt, wel als degelijk en geloofwaardig overkomt, zonder dat dit insluit dat de bank hieromtrent enige verantwoordelijkheid op zich neemt of zich met de gang van zaken wenst te bemoeien.

In het kader van het onderzoek van de kredietaanvraag zijn verder nog aan te houden:

- het stuk dat tegelijk met de jaarrekening wordt neergelegd en dat speciaal de verrichtingen vermeldt waarbij de enige vennoot-zaakvoerder contracten afsluit, waar een strijdig belang met dat van de vennootschap aanwezig is. Er dient te worden opgemerkt dat het persoonlijk belang niet noodzakelijk in tegenspraak is met het belang van de vennootschap, bijv. de betaling door de vennootschap van een schuld waarvoor haar zaakvoerder zich borg gesteld heeft;
- het register met de beslissingen van de enige vennoot, die handelt in de plaats van de algemene vergadering.

b) Quid met de faciliteiten met normaal verloop, die de banken reeds ter beschikking van een fysieke persoon gesteld hadden vóór de inwerkingtreding van de wet die de eenhoofdige B.V.B.A. toelaat?

De kredietnemer – die dus als fysieke persoon reeds over faciliteiten beschikt – heeft de mogelijkheid een eenhoofdige B.V.B.A. op te richten, hetgeen impliceert dat er een scheiding in zijn patrimonium optreedt –

nl. een deel in de B.V.B.A. en een deel daarbuiten. Het in de B.V.B.A. ingebrachte deel wordt normaliter onttrokken aan het andere, persoonlijke vermogen.

Voor de banken kan en zal bijv. volgend probleem zich in concreto stellen. Een financiële instelling heeft aan een fysieke persoon een krediet ter beschikking gesteld en de bankier constateert achteraf dat die fysieke persoon – zonder hem ooit van zijn intentie kennis te hebben gegeven – een eenhoofdige B.V.B.A. heeft opgericht. Hoe gaat hij reageren in verband met de verleende faciliteit? Een voor alle gevallen geldend antwoord geven is niet doenbaar. De bankier dient dit te onderzoeken in het kader van de aard van de verleende faciliteit. Het kan immers gaan om een investeringskrediet, al of niet volledig opgenomen, een woonlening, een gewone kredietopening per kas – misschien helemaal niet opgenomen –, een ten gunste van derden onderschreven verbintenis enz.

De bankier wordt dan geconfronteerd met dit nieuw gegeven en zal met zijn cliënt de toestand zakelijk bespreken, om een voor beide partijen aanvaardbare oplossing uit te werken. Men kan poneren dat de gevallen waarin het niet mogelijk zou zijn een akkoord te bereiken of zich aan deze toestand aan te passen, zeer zeldzaam zullen zijn en de rechtbanken en/of hoven maar uitzonderlijk zullen dienen tussen te komen.

Het is vanzelfsprekend dat de banken zich tegenover de door de wetgever in het leven geroepen mogelijkheid tot het oprichten van een eenhoofdige B.V.B.A. soepel en commercieel zullen opstellen, des te sterker wanneer de cliënten in de noodzakelijke vertrouwensrelatie met de banken deze van tevoren volledig en nauwkeurig inlichten over hun intenties o.a. met betrekking tot het oprichten van zulke eenhoofdige B.V.B.A.

In het eerste wetsontwerp was, ten aanzien van het hier gescheide probleem, een overigens ingewikkelde regeling getroffen met betrekking tot het gehouden zijn tot schulden die door de fysieke persoon waren aangegaan vóór de oprichting van de eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid. In het nieuwe ontwerp is zo'n regeling niet meer opgenomen. Men valt terug op de vaste beginselen. Schuldeisers kunnen, in uitzonderlijke gevallen, inbreng in een vennootschap door hun schuldenaar ongedaan maken indien die inbreng met bedrieglijke benadeling van de rechten van deze schuldeisers is gedaan.

3. Rente en provisie in verband met faciliteiten

Voor de eenhoofdige B.V.B.A. is het niet aangewezen dat de banken speciale voorwaarden zouden toepassen. De tarieven worden o.a. bepaald in functie van de aard en de duur van het krediet en zijn niet afhankelijk van de rechtsvorm van de handelsvennootschap. De eenhoofdige B.V.B.A. blijft een B.V.B.A.

Eén factor kan echter wel in een beperkte mate van belang zijn, maar dit geldt zowel voor rechtspersonen als voor fysieke personen, te weten of de aan een eenhoofdige B.V.B.A. verleende faciliteit al dan niet door een zekerheid gedekt wordt en, zo ja, in welke mate. Objectief gezien kan het risico bij een eenhoofdige vennootschap groter zijn dan bij een fysiek persoon. Het is zeker niet de bedoeling van de banken steeds en in alle omstandigheden op de eerste plaats zekerheden voor kredieten te vragen; het is enkel de persoon van de kredietnemer zelf die dient te primeren.

De financiële instellingen zullen op positieve wijze het hunne bijdragen tot de verwezenlijking van het door het geamendeerde wetsontwerp beoogde doel. Zij zullen dus het motief van de aanvraag tot krediet en de kredietwaardigheid van de betrokken eenhoofdige vennootschap onder de verschillende in aanmerking te nemen aspecten precies onderzoeken; dit zal dan in geen enkel geval leiden tot een ongebreideld verlenen van faciliteiten. Tevens zou het eventueel toepassen van voorwaarden die normaal buiten alle gezonde concurrentie vallen, moeten tegengegaan worden; dit belet echter niet dat een deugdelijke wind van «tarieven-» of «voorwaarden-liberalisering» mag waaien. Anders handelen zou enkel uitmonden in ongezonde toestanden, waar dan ook niemand baat kan bij hebben: noch de kredietnemer, noch de bankier, noch derden.

4. Eventuele aanpassingen van de banken in verband met kredietonderzoek en kredietbeheer

Het probleem van de hoofdelijke borg van de eigenaar voor de verbintenissen van zijn eenhoofdige vennootschap tegenover de banken wordt hier zeer summier weergegeven. De banken zullen hun houding immers volledig afstemmen op de werkwijze die zij nu reeds volgen voor het al dan niet verzoeken om de hoofdelijke borg van de zaakvoerder, wanneer zij met een meerhoofdige B.V.B.A. of een andere rechtsvorm van vennootschap te doen hebben.

Dat de eigenaar van een eenhoofdige B.V.B.A. zich tegenover een bank hoofdelijk borg zou stellen tot een bepaald bedrag is in feite te beschouwen als een normale handeling:

- Het bewijst het vertrouwen dat de eigenaar in die vennootschap heeft.
- Dit vertrouwen zal hij des te gemakkelijker bezitten, daar de gehele gang van zaken in zulke eenhoofdige vennootschap door de eigenaar bepaald wordt; er komen geen andere vennoten of personen tussen, die eventueel als «storende elementen» zouden kunnen aangezien worden. Hij behoudt zijn volledige onafhankelijkheid en is en blijft meester van de situatie.
- Zulke borgstelling wordt gegeven ten voordele van zijn bankier, vermits deze op zijn beurt vertrouwen schenkt aan de eenhoofdige B.V.B.A. en haar eigenaar.

Ten opzichte van alle andere personen blijft het persoonlijk vermogen dus afgesplitst van het vermogen dat verbonden wordt aan de uitoefening van de beroepsbedrijvigheid.

a) Kredietonderzoek

Wanneer de bank handelsinlichtingen dient in te winnen, zal zij deze zowel vragen voor de fysieke persoon als voor de eenhoofdige B.V.B.A. Verder zal de «negatieve centrale» (?) op dezelfde personen en zulks met betrekking tot krediet voor privé-doeleinden toegestaan, geraadpleegd worden, in de gevallen waarin zulke wijze van handelen dient plaats te hebben. Ook worden de kredieten vanaf 1.000.000 fr. aan de Nationale Bank van België medegedeeld. Zij zal dus door de bankier geconsulteerd worden. Voor de grens van 1.000.000 fr. zouden de kredieten van de eenhoofdige vennootschap en die van haar eigenaar moeten getotaliseerd worden.

Het onderzoek dient zich steeds volledig toe te spitsen op de twee personen, de fysieke persoon en zijn eenhoofdige B.V.B.A., en dit op alle gebied, o.m. fiscaal en de toestand van onroerende goederen op hypothe-cair gebied.

(7) Zie Koninklijk Besluit van 15 april 1985 betreffende de registratie van afbetalingscontracten (contracten als bedoeld in de wet van 9 juli 1957 tot regeling van de verkoop op afbetaling en van zijn financiering). In de Nationale Bank van België werd een Verbruikerskredietcentrale ingesteld - daarin komen voor de bedragen hoger dan of gelijk aan 10.000 fr. en waarvoor een vertraging van ten minste drie opeenvolgende termijnen in de betalingen of in de terugbetalingen is vastgesteld.

b) Kredietbeheer

Sommige banken kunnen er misschien aan denken het reglement van de kredietopeningen, dat op de door hen verleende faciliteiten van toepassing is, enigszins aan de eenhoofdige B.V.B.A. aan te passen.

Een fysieke persoon, die over faciliteiten beschikt en deze aldus wenst te behouden, kan niet anders dan correct handelen, indien hij zijn intentie om eventueel later een eenhoofdige B.V.B.A. op te richten, vóór het verlijden van de authentieke akte met zijn bankier bespreekt. Beide partijen kunnen er enkel maar baat bij vinden de eventuele problemen openhartig uit te praten, hetgeen mogelijke onaangename verrassingen zal uitsluiten. De bankier zou zich eventueel in zijn reglement van de kredietopeningen het recht kunnen voorbehouden om het krediet te schorsen, ja zelfs er een einde aan te maken, indien die regel miskend zou worden.

Verder kunnen er andere bepalingen in het reglement zijn, die misschien nader moeten worden gepreciseerd of geactualiseerd in het kader van de eenhoofdige B.V.B.A. Bij wijze van voorbeeld vermelden we hier:

- Indien de fysieke persoon kredietnemer is, voorzien sommige reglementen van kredietopening dat de kredietnemer, zolang hij niet van alle verbintenissen tegenover de bank bevrijd is, zonder haar schriftelijk akkoord, zijn roerende of onroerende goederen niet mag bezwaren met een zakelijke zekerheid, noch vervreemden ten kosteloze of ten bezwarende titel.
- Ook verbindt de kredietnemer er zich toe geen toekenning of verhoging van een faciliteit aan te vragen bij een andere financiële instelling, zonder het voorafgaand schriftelijk akkoord van de bank.

Er is zulke band, zulke verwevenheid tussen de fysieke persoon en zijn eenhoofdige B.V.B.A., dat zelfs indien één van beiden kredietnemer is, de twee supra aangegeven bepalingen, mutatis mutandis, eveneens zouden moeten gelden voor de andere, die niet-kredietnemer is.

III. VERGELIJKING TUSSEN EENHOOFDIGE EN MEERHOOFDIGE B.V.B.A.

Dat het oorspronkelijk wetsontwerp betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid door de Regering geamendeerd werd en deze het te bereiken doel in het kader van een aangepaste eenhoofdige B.V.B.A. heeft uitgewerkt – zonder nieuwe vorm van handelsvennootschap – is een zeer goed idee geweest.

En dat deze uitwerking mogelijk wordt met het aantal wetswijzigingen tot een minimum te beperken is een positieve factor, zoals reeds vermeld. Er werd bijv. niet afgezien van de vereiste van een financieel plan; de tussenkomst van een bedrijfsrevisor bij inbreng in natura blijft behouden; de enige vennoot handelt ook in de plaats van de algemene vergadering; hier werd echter wel opgeworpen dat een algemene vergadering geen zin heeft wanneer er slechts één oprichter is, die tevens het bestuur waarneemt.

Aan de andere kant citeren wij, omwille van de volledigheid, toch de volgende verschillen:

1. Is er in een meerhoofdige B.V.B.A. slechts één zaakvoerder en is hij bij een verrichting voor een tegenstrijdigheid van belangen geplaatst (belang zaakvoerder versus belang vennootschap), dan stelt hij de vennoten daarvan in kennis en de verrichting mag slechts door een lasthebber ad hoc voor rekening van de vennootschap worden gedaan.

Een dergelijke procedure is niet verantwoord bij de eenhoofdige B.V.B.A. Dan moet de enige vennoot-zaakvoerder melding maken van de verrichtingen waarbij hij een met de vennootschap strijdig belang heeft gehad, in een stuk dat tegelijk met de jaarrekening wordt neergelegd.

2. Verder vermelden wij een bepaling die verduidelijkt in welke mate hij die het vruchtgebruik van aandelen erft, de daaraan verbonden rechten kan uitoefenen. De meest voorkomende toepassing van zulke bepaling zal ontstaan in hoofde van de langstlevende echtgenoot.

In de meerhoofdige B.V.B.A. dienen de blote eigenaar en de vruchtgebruiker iemand aan te duiden om ten aanzien van de vennootschap de rechten verbonden aan de aandelen uit te oefenen.

In de eenhoofdige B.V.B.A. wordt echter voorgesteld de vruchtgebruiker alle rechten jegens die vennootschap, verbonden aan het aandeel, te laten uitoefenen, zonder dat een instemming van de blote, in beginsel, eigenaar vereist wordt. Wel mag de vruchtgebruiker noch door zijn daad, noch op enige andere wijze aan de rechten van de blote eigenaar afbreuk doen.

Besluit

Door het indienen van een ontwerp van wet betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid, heeft de regering, zoals zij had beloofd, de weg gevolgd die in verscheidene andere landen is afgelegd.

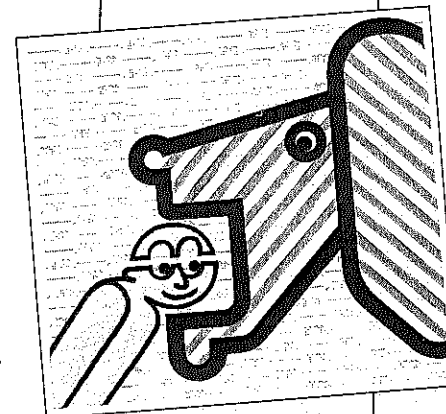
Dat dit voor ons land op een eenvoudige wijze in het kader van de B.V.B.A. wordt geplaatst, is een verheugend verschijnsel. De hoop wordt uitgedrukt dat de investeringszin wordt bevorderd door het nemen van weloverwogen en verantwoorde professionele risico's. Dat is immers het te bereiken doel van het wetsontwerp, en niet zozeer de wettelijke aanpassing aan reeds bestaande feitelijke toestanden.

Indien deze eenpersoonsvennootschappen, in volle vertrouwen, openhartige relaties aangaan met hun bankier, zal deze ongetwijfeld positief ingesteld zijn en begrip vertonen voor de problemen en behoeften waarmee deze vennootschappen kunnen geconfronteerd worden. Tevens hoopt hij door een soepele houding van zijnentwege – waar zulks mogelijk is – te kunnen bijdragen tot de voor zijn cliënt gewenste oplossing.

Literatuur

- [1] Parlementaire documenten – Kamer van Volksvertegenwoordigers – zittingen 1984-1985 (nr. 1049) en 1985-1986 (nrs. 436 en 539).
- [2] A.K. «Vennootschappenwet: van P.V.B.A. naar B.V.B.A.», *Rechtskundig Weekblad*, 1985-1986; (2515-2517).
- [3] VAN BAEL J.W., «Bestaan er nog P.V.B.A.'s?», *Rechtskundig Weekblad*, 1985-1986; (1891-1900).
- [4] VAN BRUYSTEGEM B., «De eenpersoonsonderneming met beperkte aansprakelijkheid», *Rechtskundig Weekblad*, 1985-1986; (1537-1566).
- [5] VAN BRUYSTEGEM B., *De vennootschappenwet 1986*, Kluwer Rechtswetenschappen, 1986.
- [6] Van den Bossche L., Toelichting bij zijn wetsvoorstel betreffende de eenpersoonsonderneming met beperkte aansprakelijkheid. Kamer van Volksvertegenwoordigers – zitting 1985-1986 (nr. 436-1).

- [7] Verhaegen G., Zijn verslag over het wetsontwerp betreffende de eenpersoonsvennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Kamer van Volksvertegenwoordigers – zitting 1985-1986 (nr. 539-4).
- [8] *L'entreprise au présent – La société d'une personne à responsabilité limitée: une réalité pour la fin de cette année*, Samsom, 4de jg., Spécial nr. 15, 22 oktober 1986, blz. 1-7.
- [9] *De eenpersoonsvennootschap*, Samsom – Accountancy Actualiteit, 4de jaargang, Extra nr. 1, 30 oktober 1986.
- [10] «Rechtsaangelegenheden – Het wetsontwerp betreffende de eenmansonderneming met beperkte aansprakelijkheid», *V.B.O. Mededelingen*, 1-14 september 1986, nr. 16, blz. 1371-1373.

Voel je veilig

verzekeringsgroep

APRA

**De professionele verzekering
met eigen veiligheidsdienst**

Frankrijklei 64-68, 2000 Antwerpen
tel. 03/234 27 27 (241) telex 72 122
telefax 03/232 36 62

PRIORIJ CORSENDONK

- modern conferentiecentrum (6 vergaderzalen) in een uniek 16de-eeuws kader
- voor residentiële seminaries staan er 45 comfortabele kamers ter beschikking
- vriendelijke en bekwame staf
- uitmuntende keuken
- op 3 km van de E34

BEL ONS VOOR MEER INFORMATIE OP (014) 41 21 42

**Corsendonk 5
2360 Oud-Turnhout**

**Noëlla Dreesen
Lutgarde Michiels**